

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТОВ «ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ КОЛЕДЖ «ПОЛІССЯ»»**

Циклова комісія правових дисциплін

УКРАЇНСЬКА МОВА
(за професійним спрямуванням)
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Освітньої програми:	Право
Галузі знань:	08 Право
Спеціальності:	081 Право

БЕРЕЗНЕ – 2025

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Викладач

 Гурмицька З.С.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії правових дисциплін
Протокол №6 від «20» лютого 2025 року

Голова циклової комісії

Віталій БЛІНОВ

(підпис)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

«Українська мова (за професійним спрямуванням)» - це нормативна навчальна дисципліна, яка вивчає норми сучасної української літературної мови з метою подальшого їх застосування у професійній діяльності.

1. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є складовою циклу професійної підготовки фахових молодших бакалаврів. Програма вивчення навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)», складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахових молодших бакалаврів спеціальності 081 Право.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ПРЕДМЕТ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни - вивчення особливостей сучасної української мови, що допоможуть здійснити лінгвістичний аналіз текстів на всіх мовних рівнях, а також допоможуть удосконалити побудову та оформлення власного висловлення.

Завдання навчальної дисципліни: сформувати чітке і правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності; критично мислити та інтерпретувати мовленнєве повідомлення, враховуючи засади лінгвістики; здійснювати аналіз тексту; забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення; виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні; виховати повагу до української літературної мови та мовних традицій; сформувати навички оперування фаховою термінологією, редагування, коригування текстів.

Предмет вивчення навчальної дисципліни є сучасна українська літературна мова професійної сфери.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В результаті вивчення навчальної дисципліни **здобувач освіти повинен володіти такими предметними компетентностями:**

Інтегральна компетентність. Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в галузі фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Спеціальні (фахові) компетентності.

СК7. Здатність до самовизначення та самореалізації у правничій діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- норми культури та техніки мовлення;
- теоретичні основи словотвірного та морфологічного рівнів мови;
- теоретичні основи лексичного та фразеологічного рівнів мови;
- теоретичні основи синтаксичного рівня мови;
- можливості літературної мови для потреб щоденної роботи зі словом;
- перехідні явища, що впливають на граматичну і власне лексичну належність мовних компонентів;
- теоретичні засади культури мовлення з погляду синтаксичної будови речень.

Вміти:

- аналізувати свою і чужу вимову, виявляти відхилення від орфоепічних норм,
- застосовувати різні способи для їх подолання; навчитися ставити свій голос, використовувати для цього комп'ютерні технології;
- виразно читати тексти різних жанрів;
- ознайомлення з актуалізацією певних словотвірних моделей та граматичних форм;
- формування мовного чуття й формулювання мотивацій доцільності відбору певних граматичних форм для творчих текстів;
- вироблення вмінь актуалізації знань студентів у творчому процесі;
- формування умінь і навичок редагувати тексти з порушенням граматичних норм;
- володіти лексичними нормами, правильно і доречно використовувати лексичні одиниці української мови;
- враховувати й уміло застосовувати контекстуальні відтінки лексичних значень слів;
- правильно застосовувати фразеологічні одиниці різних типів;
- відредагувати текст у межах запропонованих лексичних і фразеологічних мінімумів;
- користуватися усіма типами словників.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
навчальних досягнень здобувачів освіти з дисципліни
«Українська мова (за професійним спрямуванням)»

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами діагностики (оцінювання та демонстрування результатів навчання) є: регулярна перевірка завдань, виконаних як на заняттях, так і позааудиторний час, тематичне тестування, контрольна робота, диференційований залік, іспит.

6. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 6 Загальна кількість годин – 180	Галузь знань: 08 Право Спеціальність 081 Право Освітня програма: Право Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Нормативна
		Рік підготовки: 1-й рік
		Семестр – 1,2
		Лекційні – 30
		Практичні - 80
		Самостійна робота – 70
		Вид контролю: диференційований залік, іспит

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА I. МОВА : СТИЛІ ТА ВИМОГИ. Природа і функції мови. Місце української мови серед мов світу. Правовий статус української мови. Поняття “державна” і “офіційна” мова. Літературна мова. Закон про мови в Україні та передумови його прийняття. Досвід країн Європи в розв’язанні мовних проблем і мовна ситуація в Україні. Мовний стиль. Стилi української мови в професійному спілкуванні. Становлення українського правопису і його сучасні проблеми. Основні вимоги до мовлення: правильність, змістовність, логічність, точність, доречність, виразність. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія. професіоналізми і номенклатурні назви. Кодифікація і стандартизація термінів. Алгоритм укладання термінологічного стандарту. Документи, їх призначення і класифікація. Мовний етикет у писемному професійному мовленні. Поняття мовної норми. Суть і види усного професійного мовлення. Особливості публічного мовлення. Жанри публічних виступів. Етика усного професійного спілкування.

ТЕМА II. МОВНЕ ОФОРМЛЕННЯ. Візитні картки, види їх. Орфоепічна правильність мовлення. Стійкі мовні звороти. Слова вжиті у переносному значенні та слова-терміни. Визначте до яких частин мови. належать виписані слова.

Документація щодо особового складу. Заява. Класифікаційні ознаки заяви. Скласти двовірші, римуючи слова і де я – ідея, за мету – замету, в тих – втих, з Риму – зриму, не суть – несуть. Словник паронімів української мови. Характеристика. Традиційна послідовність реквізитів характеристики. Особливість мовного оформлення.

ТЕМА III. ОСОБИСТА ТА ФІНАНСОВА ДОКУМЕНТАЦІЯ. Автобіографія.

Набір реквізитів. У таблиці цифрами вказати кількість приголосних різних розрядів у кожному слові. Класифікаційні ознаки резюме. Форми резюме. Вимоги до складання резюме. Наказ щодо особового складу. Накази з питань основної діяльності. Обліково-фінансова документація. Призначення обліково-фінансової документації. Правила оформлення обліково-фінансової документації.

ТЕМА IV. ОСОБИСТО-ОБЛІКОВІ ДОКУМЕНТИ. Доручення. Класифікаційні ознаки доручення як документа. Порядок розташування реквізитів службового доручення. Розписка. Класифікаційні ознаки розписки як документа. Розташування реквізитів розписки. Значення фразеологічних одиниць. Доберіть антонімічні відповідники до фразеологізмів. Акт. Класифікаційні ознаки актів. Види актів. Накладна. Класифікаційні ознаки накладної як документа. Реквізити накладної. Відредагувати словосполучення і речення. Доберіть приклади іменників, що мають різний рід в українській і російській мовах.

ТЕМА V. ІНФОРМАЦІЙНА ТА СЛУЖБОВА ДОКУМЕНТАЦІЯ. Відомість. Види відомостей. Реквізити відомостей. Список — обліково—фінансовий документ. Класифікаційні ознаки списків/таблиць. Реквізити списків. Реквізити таблиць, їх послідовність. Чим зумовлені форми: «поздоровити Ірину Прощай», але «стаття Івана Прощая»? З наведених нижче форм звертання виберіть правильні. Поясніть, чому інші форми неправильні. Інформаційна документація. Призначення інформаційної документації. Лист. Групи однотипних службових листів. Вимоги до оформлення реквізитів службового листа. Оберіть одну з двох форм іменників, що в дужках, утворивши знахідний відмінок множини. З'ясуйте, чому в знахідному відмінку одні іменники мають форму називного відмінка, а інші — мають форму родового відмінка. Складіть речення з кожним словосполученням так, щоб компоненти (слова) цих словосполучень стояли у формі давального відмінка однини.

ТЕМА VI. КЛАСИФІКАЦІЙНІ ОЗНАКИ. Доповідна записка. Правила оформлення доповідної записки. Пояснювальна записка. Правила оформлення пояснювальної записки. Довідка. Класифікаційні ознаки довідки як документа. Реквізити довідки. Доберіть до іменників спільного роду прикметники, займенники та дієслова минулого часу. Утворіть форму родового відмінка однини. Виділіть закінчення. До поданих іменників доберіть прикметники й запишіть як словосполучення. Протокол. Реквізити протоколу. Витяг з протоколу. Оголошення. Від іменників чоловічого роду, де можливо, утворіть іменники жіночого роду. Запрошення. Розпорядження.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання; словесні та наочні – під час лекційних занять та консультацій, практичні – під час практичних та самостійних робіт. Зокрема, застосовуються інтерактивні методи подання навчального матеріалу: створення проблемних ситуацій; робота у великих і малих групах (умовно «фахових»); рольові вправи, наближені до виробничих ситуацій; виконання евристичних вправ; метод «модельовання ситуації (переважно виробничої)» тощо. Застосовуються комп'ютерні, інтернет-технології та спонукання здобувачів освіти до їх використання, що оптимізує, інтенсифікує освітній процес, адже є не тільки джерелом навчальної текстової та відеоінформації, а й дає можливість конструювання, відтворення певних виробничих ситуацій, у яких реалізуються здобуті теоретичні знання, набуті практичні навички за фахом.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Авраменко О. Було – стало: зміни в правописі. К., 2019. 40с.
2. Авраменко О. 100 експрес-уроків української. Частина 2. К.: Книголав, 2017. 192 с.
3. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити/ за заг. Ред. О.Сербенької. Львів, 2017. 304 с.
4. Береза Т. Гарна мова – одним словом: словник вишуканої української мови. Львів, 2017. 420 с.
5. Глушик С.В., Дияк О.В., Шевчук С.В. Сучасні ділові папери: [Навчальний посібник](#). К.: Арій, 2009.
6. Гриценко Т.Б. Українська мова та культура мовлення: [Навчальний посібник](#). Вінниця: Нова книга, 2003.
7. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. К, 2019. 208 с .
9. Культура фахового мовлення : [Навчальний посібник](#) / За ред. Н. Д. Бабич. Чернівці : Книги – ХХІ, 2011. 528 с.
10. Лінгвістика впливу : [Монографія] / В.В. Різун, Н.Ф. Непийвода, В.М. Корнєєв. К., 2005. – 148 с.
11. Медіалінгвістика : [Словник термінів](#) і понять / Л.І. Шевченко, Д.В. Дергач, Д.Ю. Сизонов / За ред. проф. Л.І. Шевченко. - К. : ВПЦ "Київський університет", 2013. 240 с.
12. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спрямування: [Навчальний посібник](#). К.: Каравела, 2008.
13. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації. Львів : Літопис. 2010. 538 с.
14. Остапченко О. Українська мова в грі: Проблемні завдання, конкурси, змагання, цікаві факти,, тести, квести. К, 2018. 224 с.
15. Практикум з української мови за професійним спрямуванням [Електронний ресурс] : збірник вправ і завдань для самостійної роботи студентів технічних спеціальностей освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» / НТУУ «КПІ» ; М. М. Кобець, С. М. Терьохіна. – Київ : НТУУ «КПІ», 2014. 61 с. Доступ : <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/9133>
16. Почепцов Г. Теорія комунікацій / Г. Почепцов. К. : ВПЦ «Київський університет», 1999. – 308 с.
17. Українська мова за професійним спрямуванням [Електронний ресурс] : [навчальний посібник](#) для студентів технічних спеціальностей освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» / НТУУ «КПІ» ; уклад. Ю. Л. Бондаренко. – Київ : НТУУ «КПІ», 2014. 152 с. Доступ : <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/8146>
18. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні; Інститут української мови. К., 2014.
19. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. – [2-е вид. перероб. і доп.] К. : Алерта, 2011. 696 с.
20. Шевчук С.В. Ділове мовлення: Модульний курс: Підручник. К., 2009.
21. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення: Підручник. К.:Арій, 2009.
22. Шевчук С.В., Кабиш О.О. Практикум з українського ділового мовлення: [Навчальний посібник](#). К.: Арій, 2009.

23. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням. Підручник. За програмою МОНУ. 4-те видання. К : Алерта, 2014. 696 с.
24. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посіб. К.: Алерта, 2009.
25. Шевченко Л.І. Медіалінгвістика в сучасній Україні: аналіз ситуації / Л. І. Шевченко // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. 2013. Вип. 26. С. 3-12.
27. Українська мова для іміджу та кар'єри/ І.М. Літвінова, Т.В.Котукова. Харків, 2019. 160с.
28. Яцимірська М.Г. Прагматично-комунікативні особливості вербальної комунікації в Інтернеті / М.Г. Яцимірська // Пресознавчі студії : історія, теорія, методологія : [Зб. праць кафедри української преси і дослідницького центру історії західноукраїнської преси]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2007. Вип. 8. С. 245–246.
29. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник. Полтава : Довкілля-К. 2008. 712 с.
30. Сучасні аспекти дослідження мас-медійного дискурсу: експресія – вплив – маніпуляція. Л. О. Кудрявцева, Л. П. Дядечко, О. М. Дорофєєва [та ін.]. Мовознавство. 2005. № 1. С. 58–66.
31. Культура фахового мовлення: [Навчальний посібник](#)/ За ред.Н.Д.Бабич. — Чернівці: Книги –ХХІ, 2005.
32. Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура фахової мови: Навч. посіб. — К.: ВЦ «Академія», 2007.
- 33.Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилїстика української мови: Підручник. — К.: Вища школа, 2003.
- 34.Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. Українське термінознавство: Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей. — Львів: Світ, 1994.
- 35.Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: [Навчальний посібник](#). — К.: Знання, 2006.
36. Токарська А.С., Кочан І.М. Українська мова фахового спрямування для юристів. — Львів: Світ, 2008.
37. Українська мова: Енциклопедія. — К.: Видавництво «Українська енциклопедія» ім.. М.П.Бажана, 2004.
- 38.Універсальний довідник-практикум з ділових паперів / С.П. Бирик, І.Л. Михно, Л.О.Пустовіт, Г.М. Сюта. — К.: Довіра; УНВЦ «Рідна мова», 2009.
39. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: [навчальний посібник](#). — К.: «Академвидав», 2004.
40. Шевчук С.В., Кабиш О.О., Клименко І.В. Українська мова. Комплексна підготовка до тестування: [Навчальний посібник](#). К.: Арій, 2008.

Словники

1. Ганич Д.І., Олійник С.І. Русско-украинский и украинско-русский словарь. К., 1990.

2. Ганич Д.І., Олійник С.І. Словник лінгвістичних термінів. К., 1985.
3. Головащук І.С. Словник-довідник з правопису та слововживання. К., 1989.
4. Головащук І.С. Російсько-український словник сталих словосполучень. К., 2001.
5. Головащук І.С. Складні випадки наголошення. Словник-довідник. К., 2001.
6. Головащук І.С. Словник наголосів. К., 2000.
7. Головащук І.С. Українське літературне слововживання: Словник-довідник. К., 1995.
9. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. К.: Видавництво «Українська книга», 2004.
13. Орфографічний словник української мови / Уклад. Головащук І.С. К., 1994.
14. Орфоепічний словник української мови. К., 1995.
17. Словник іншомовних слів. / За ред. О.Мельничука. К., 1985.
18. Словник скорочень української мови. К., 1982.
19. Словник труднощів української мови / За ред. Єрмоленко С.Я. К., 1989.
20. Словник української мови: У 11 т. К., 1971 — 1981.
21. Словник-довідник з культури української мови / Д.Гринчишин, А. Капелюшний, О.Сербенська, З.Терлак. К.: Знання, 2006.
24. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.)/ Уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел. К., Ірпінь: ВТФ «Перун», 2015.

Інформаційні ресурси

1. www.litopys.org.ua
2. www.mova.info
3. www.novamova.com.ua
4. www.pereklad.kiev.ua
5. www.pravopys.net